
SUBIECTUL VULNERABILITĂȚII ÎN CONTEXTUL PANDEMIEI COVID-19

Vitalie OJOVANU

Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Catedra de filosofie și bioetică, dr. hab. în filosofie, conf. univ.
Chișinău, Republica Moldova

Autorul corespondent: Ojovanu Vitalie, vitalie.ojovanu@usmf.md

THE SUBJECT OF VULNERABILITY IN THE CONTEXT OF THE COVID-19 PANDEMIC

Abstract: *The state of vulnerability is a topic of interdisciplinary interest. The Covid-19 pandemic caused new situations within the vulnerable population contingent. The discovery of bioethical aspects is a fact of real theoretical and practical importance.*

Keywords: *vulnerability, bioethics, pandemic, Covid-19, medicine, patients*

Adnotare: *Starea de vulnerabilitate reprezintă un subiect de interes interdisciplinar. Pandemia Covid-19 a provocat noi situații în cadrul contingentului vulnerabil de populație. Relevarea aspectelor bioetice reprezintă un fapt de o veritabilă importanță teoretică și practică.*

Cuvinte-cheie: *vulnerabilitate, bioetică, pandemie, Covid-19, medicină, pacienți*

ПРЕДМЕТ УЯЗВИМОСТИ В КОНТЕКСТЕ ПАНДЕМИИ COVID-19

Аннотація: *Состояние уязвимости - тема междисциплинарного интереса. Пандемия Covid-19 вызвала новые ситуации в уязвимом контингенте населения. Выявление биоэтических аспектов - это факт, имеющий реальное теоретическое и практическое значение.*

Ключевые слова: *уязвимость, биоэтика, пандемия, COVID-19, медицина, пациенты*

Starea de vulnerabilitate reprezintă, în esența sa, o persistentă problemă de abordare interdisciplinară. Cele mai vizibile prezențe s-au evidențiat investigațiile științifice, în mass-media, în proiecte finanțate din exterior. Concomitent, dar într-o formă mai „interiorizată”, adică nemanifestată în toată extinderea spectrului informațional, vulnerabilitatea devine un subiect de interes magistral al bioeticii. Pentru evitarea unor confuzii teoretice, trebuie de subliniat faptul că bioetica cuprinde un cadru mai extins de prezență a vulnerabilității, aceasta fiind identificată la diferite categorii largi de populație ori grupuri sociale specifice. Mai concret – la domeniul bioetic se referă stările de vulnerabilitate ce țin în mod direct de menținerea vieții și sănătății indivizilor, de calitatea vieții acestora.

Trecând peste faptul expunerii diferitor definiții, clasificări, cifre, niveluri de persistentă, grade de răspândire etc., este necesar de remarcat că în general vulnerabilitatea este o stare existențială, temporară sau de durată, a unor oameni prin care aceștia manifestă un nivel redus de posibilități în

ceea ce privește aprecierea obiectivă a situațiilor și apărarea, promovarea propriei poziții. Respectiva stare este condiționată de dificultăți somatice și/ori psihice. Durata prezenței stării de vulnerabilitate poate fi dependentă de factorii sociali sau medicali.

Evoluarea până la starea pandemică a virusului SARS-Cov-2 a marcat activitatea medicală printr-o nouă experiență. Astfel, în urma declarării de către OMS a stării de urgență în sănătate publică, la 30 ianuarie 2020, la data de 2 februarie 2020 este convocată Comisia Națională Extraordinară de Sănătate Publică, la care s-a examinat situația epidemiologică privind transmiterea pandemică a virusului SARS-Cov-2, unde au și fost stabilite o serie de măsuri epidemice privind transmiterea infecției Covid-19. Treptat sunt implementate o serie de restricții pe întreg teritoriu Republicii Moldova. Aceste măsuri au trasat exercitarea serviciilor medicale în staționar, cât și la domiciliu. Mai mult, s-a amplificat și formele de manifestare a vulnerabilității pacienților. Sistemul de sănătate nu a fost pregătit pentru a face față condițiilor epidemice, fapt ce a determinat adoptarea unor măsuri masive și excesive de precauție, care epuizează resurse umane, resurse medicale și materiale, dirijându-le într-un singur sens, stigmatizează o serie de cetățeni, discriminează bolnavii cu alte afecțiuni (mai ales cronice și oncologice)

Au apărut părut situații noi, neîntâlnite până la moment – trecerea la categoria de vulnerabilitate a unor *grupuri de medici* care s-au pomenit în această stare fie reieșind din specificul activității lor, fiind plasați pe „prima linie” în lupta cu infecțiile de Covid-19 și complicațiile acesteia, fie din cauza managementului deficitar prezent în sistemul de sănătate, începând cu factorii de decizie din nivelul superior, și terminând cu cei de nivel instituțional, ce formează nemijlocit administrația instituției medicale. Medicii din unele domenii de activitate au devenit un veritabil contingent vulnerabil.

Alt contingent cu stare de vulnerabilitate este cel al *pacienților*. Acesta se împarte în câteva grupuri: 1) pacienți care au nimerit în zona „Covid” fiind practic izolați de lumea exterioară, cu prezența unei stări presante de panică și frică; 2) pacienți cu tratament în domiciliu, izolați și în mare parte cuprinși de neîncredere în schemele de tratament relatate prin telefon de către medicul de familie; 3) pacienții cu tratament în regim de ambulatoriu care, în prima jumătate de an al restricțiilor antipandemice au putut contacta cu medicul de familie și cu alți medici specialiști doar prin telefon, fiind practic lipsiți de un tratament complex, administrat în baza tuturor datelor obiective; 4) pacienți aflați în îngrijire paliativă care au nimerit într-o stare și mai dezavantajată, fiind izolați chiar și de cei mai apropiați, dacă erau internați la îngrijire de staționar. Într-o situație extrem de dificilă au nimerit reprezentanții altor grupuri vulnerabile: copiii și adolescenții cu boli cronice; persoane de vârstă a treia cu diverse afecțiuni; invalizii cu probleme ale sistemului locomotor; bolnavii cu afecțiuni psihice.

Cele mai presante probleme de ordin bioetic s-au axat pe conținutul relațiilor medic-pacient, pe principiul respectării integrității terapeutice, pe aplicarea permanentă a principiului binefacerii și, concomitent, cel al conștiinciozității. Cea mai mare parte al contingentului de medici direct implicați în lupta cu infecția Covid-19, cât și cei de alte categorii ce au activat și activează în această perioadă pandemică, dau dovadă de o conștiinciozitate evidentă, de o implicare totală în realizarea sarcinilor trasate. Concomitent s-au etalat și curențe privitor la respectarea altor principii ale bioeticii: autonomiei pacientului, consimțământului informat, justeței, confidențialității, evitării erorilor și greșelilor medicale ș.a.

Așadar pandemia Covid-19 a indus noi situații în viața socială și, implicit, în activitatea medicală, creând noi și dificile condiții, în mare parte perturbând relațiile deja constituite, acutizând și relevând accentuat problemele existente în ultimele trei decenii de independență a R. Moldova.